

Danica McKellar

MATEMATICA NU E NAȘPA

CUM SĂ SUPRAVIEȚUIEȘTI MATEMATICII DE NIVEL
MEDIU FĂRĂ SĂ-ȚI PIERZI MINȚILE
ȘI FĂRĂ SĂ-ȚI MĂNÂNCI UNGHIILE

Traducere din limba engleză de
Maria Cristina Șandru

Cuprins

Matematica obișnuită să fie cu adevărat nașpa	13
FAQ: Cum să folosești această carte	15
Capitolul 1. Cum să faci ravagii pe eBay. Numerele prime și factorizarea lor	17
Numerele prime... și maimuțele	19
Factorizarea.....	19
Simple trucuri de divizibilitate pentru factorizare	23
Capitolul 2. Încă mai ești îndrăgostită de el?	
<i>Găsește cel mai mare factor comun (c.m.m.f.c.) .....</i>	26
Metoda # 1: Cel mai mare factor al îndrăgostirii	28
Metoda # 2: Maimuțe care se înmulțesc	29
Metoda # 3: Tortul aniversar.....	31
Capitolul 3. Niciodată n-ai prea mulți pantofi.	
<i>Multiplii și cel mai mic multiplu comun (c.m.m.m.c.) .....</i>	36
Cel mai mic multiplu comun.....	38
Chestionar #1: Ești matematofobă?	42
Capitolul 4. Tot ce ai vrut să știi vreodată despre pizza, dar ți-a fost teamă să întrebi.	
<i>Introducere în fracții și numere mixte.....</i>	46
Mai mult de una: Frații improprii versus numere mixte.....	48
Capitolul 5. Câtă caffè latte cu gheață pot să bea acești actori?	
<i>Înmulțirea și împărțirea fracțiilor... și reciprocele.....</i>	58
Multiplicarea fracțiilor	58
Fracții reciproce	60
Împărțirea fracțiilor.....	63
Capitolul 6. Când trebuie să-ncetezi să mai dai iama în frigider.	
<i>Fracții echivalente și reducerea fracțiilor .....</i>	68
Găsirea fracțiilor echivalente	70
Reducerea fracțiilor.....	73
Capitolul 7. Sora ta încearcă să te păcălească după împărțirea ta corectă?	
<i>Compararea fracțiilor .....</i>	81
Compararea fracțiilor: Folosind imitațiile pentru a ajunge la aceiași numitori	82
Capitolul 8. Câte lucruri aveți în comun tu și prietena ta cea mai bună?	
<i>Numitorii comuni... și adunarea și scăderea fracțiilor .....</i>	91
Numitorii comuni.....	91

Numitori diferiți.....	93
Cel mai mic numitor comun (c.m.m.n.c.)	94
Capitolul 9. Alegerea colierului perfect. Frații complexe	100
Marile, înfricoșătoarele fracții complexe	106
Recapitularea ordinii operațiilor	109
Chestionar # 2: Ai probleme de concentrare – sau ești o „maestră a concentrării”?	115
Capitolul 10. Ce ar trebui să știe orice cumpărător înțelept. Totul despre zecimale...119	
Realitatea matematică	119
Zecimalele.....	119
Compararea zecimalelor	120
Adunarea și scăderea zecimalelor	123
Înmulțirea zecimalelor	125
Mate de zi cu zi.....	125
Împărțirea zecimalelor	128
Împărțirea numerelor zecimale	130
Împărțind cu numere zecimale.....	132
Mate de zi cu zi.....	132
Capitolul 11. De ce calculatoarele ar fi niște prieteni groaznici.	
<i>Transformarea fracțiilor și a numerelor mixte în zecimale .....</i>	137
Realitatea matematică	137
Transformăm fracții → numere zecimale	138
Transformarea numerelor mixte → zecimale	142
Transformarea fracțiilor → zecimale periodice	143
Capitolul 12. Cum să te distrezi în timp ce ai grijă de un copil obraznic	
<i>Schimbarea numerelor zecimale în fracții .....</i>	150
Transformarea zecimalelor → fracții.....	150
Transformarea zecimalelor periodice → fracții	152
Care e horoscopul tău matematic?	156
Capitolul 13. Oferta secolului! Schimbarea procentelor în și din zecimale și fracții 162	
Transformarea procentelor în numere zecimale (și viceversa)	162
Transformarea procentelor în fracții (și viceversa).....	165
Capitolul 14. O reprezentare coregrafică.	
<i>Amestecarea fracțiilor, a numerelor zecimale și a procentajelor .....</i>	173
Când fracțiile conțin numere zecimale.....	173
Compararea numerelor zecimale, fracțiilor și procentelor.....	177
Capitolul 15. Limbajul universal al dragostei... și al matematicii.	
<i>Introducere în problemele în cuvinte și „procent din” .....</i>	181
Traducând în matematică.....	181
Regula înmulțirii „din”	182

Oferte cu „procente scăzute”	184
Vânzări cu „reducere la fracții”	185
Alte „traduceri” utile din română în matematică	186
Capitolul 16. Dar tipa asta închide vreodată telefonul ăla? <i>Rapoarte</i>.....	188
Capitolul 17. Rate și rate unitare	195
Capitolul 18. Regizor genial! <i>Proporții</i>	202
Folosirea înmulțirii încrucișate pentru rezolvarea numerelor lipsă	205
Folosirea proporțiilor pentru a rezolva problemele în cuvinte	209
Capitolul 19. Bei destulă apă? <i>Conversii de unități</i>.....	216
Să-ți faci propriii multiplicatori unitari	222
Chestionar # 3: Care este stilul tău de a învăța?.....	224
Capitolul 20. Cine e noul elev străin și drăguț? <i>Introducere în „rezolvarea lui x”</i>.....	229
Substitute și porecle	229
Rezolvarea lui X	234
Capitolul 21. Romeo și Julieta.	
<i>Introducere în „aflarea lui x” din problemele în cuvinte</i>	242
Cadou gratuit la orice produs cumpărat... revisited!	243
Cuvânt de încheiere	247
Ghid de rezolvare <i>Unde te duci când nu știi ce să faci!</i>	248
Problema # 1: Matematica mă plictisește de moarte.....	248
Problema # 2: Când trebuie să fac mate, mă sperii și încerc să o evit.....	250
Problema # 3: La oră, devin confuză și mă simt pierdută	251
Problema # 4: Cred că înțeleg ceva, dar apoi când îmi fac tema ajung la răspunsul greșit	253
Problema # 5: Temele mele sunt bine, dar când trebuie să dau test, mă blochez și nu-mi mai amintesc nimic	258
Ghidul de rezolvare al fetei istețe.....	261
Tabla înmulțirii	263
Soluții	265
Despre autoare.....	271

capitolul

3

Niciodată n-ai prea mulți pantofi

Multiplii și cel mai mic multiplu comun (c.m.m.m.c.)

Sora mea, Crystal, este o avocată extrem de activă în New York și are un gust extrem de rafinat. Articolele ei favorite de modă sunt, dintotdeauna, pantofii, iar una dintre mărcile ei preferate este Via Spiga.

Vara trecută, cu câteva săptămâni înainte de ziua ei de naștere, am văzut pe internet o pereche de pantofi negri cu crem Via Spiga, care păreau să strige: „Crystal” – așa că i-am comandat urgent. Ceva mai târziu în aceeași lună, când a desfăcut cadoul, a izbucnit în râs. S-a dovedit că, în urmă cu o săptămână, își cumpărase și ea o pereche de pantofi identică!

Am presupus că îi va returna, dar, spre încântarea mea, a zâmbit și a spus: „O, nu! N-am de gând să-i dau înapoi. Îmi plac așa de mult încât vreau să am **multiple** perechi din modelul acesta. Astfel, când se uzează o pereche, voi avea alta gata să fie purtată.”

Am fost încântată! Apoi mi-am dat seama că, în cazul câtorva articole din dulapul meu, și eu am multiple perechi la fel. Am 4 tricouri cu guler anchior din același model (de culori diferite), 5 perechi din dresurile mele negre preferate și 3 topuri gri de aceeași nuanță. Poate voi adopta ideea lui Crystal și, data viitoare când voi găsi perechea perfectă de pantofi negri cu toc, voi cumpăra mai multe. (Se potrivesc cu orice, de la blugi la „rochia neagră scurtă”.)

Asta mi-a dat de gândit: când o să găsesc acești pantofi negri cu toc perfecți câte perechi ar trebui să cumpăr? Spațiul din dulapul meu este limitat, așa că va trebui să mă gândesc câți pantofi pot îndesa acolo. Dacă voi cumpăra două perechi, voi avea un total de 4 pantofi, corect? Iar dacă voi cumpăra trei perechi, voi avea 6 pantofi. Dacă cineva a găsit pantofii „perfecți” negri cu toc și a pornit într-un iureș nebunesc la cumpărături, s-ar putea alege cu oricare dintre acești multipli ai lui 2: 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 și așa mai departe. Îți poți imagina măcar cum ar fi să ai în dulap 14 pantofi de același fel, uitându-se la tine? Păi, dacă ai avea 7 perechi de pantofi identici, exact asta ai vedea!

În viață, *multiplu* înseamnă „mai mult decât unu dintr-un anumit lucru”. La mate, *multiplu* înseamnă „mai mult decât unu dintr-un anumit număr”.

Cum îi zice?**Multiplu**

Un *multiplu* este produsul a două numere naturale. De exemplu, câțiva multipli ai lui 2 sunt: 2, 4, 6, 8 și 10.

Uite câțiva multipli ai lui 3 (care se întâmplă să fie numărul meu favorit):

3, 6, 9, 12, 15

Am obținut această listă efectuând:

$$3 \times 1 = 3, 3 \times 2 = 6, 3 \times 3 = 9, 3 \times 4 = 12, 3 \times 5 = 15$$

și așa mai departe. Vezi? Pentru a găsi multiplii lui 3 de mai sus, pur și simplu am înmulțit diferite numere cu 3. În același fel, putem găsi multiplii lui 8 înmulțind numere diferite cu 8. Câțiva multipli ai lui 8 sunt: 8, 16, 24, 32, 40, 48, 56, 64, 72, 80, 88, 96 și 104.

Să facem mate!

Fă o listă cu primii 10 multipli ai acestor numere (și încearcă să nu te uiți la tabla înmulțirii de la spate!). O fac eu pe prima pentru tine.

1. 4

Răspuns: 4, 8, 12, 16, 20, 24, 28, 32, 36, 40

2. 5

3. 7

4. 12

(Soluții la pagina 265)

NOTĂ RAPIDĂ! Factorii și multiplii sunt opuși unul altuia. De exemplu, din moment ce 4 este factorul lui 20, automat știm că 20 este un multiplu al lui 4. Amintește-ți, multiplii sunt cei mari - ceea ce are sens, pentru că a avea o multiplicitate din ceva înseamnă să ai mulți!

capitolul

21

Romeo și Julieta

Introducere în „aflarea lui x ” din problemele în cuvinte

Există câteva combinații clasice, fără vârstă, care au inspirat întotdeauna patimi fierbinți și confuzante: Romeo și Julieta, ciocolata și untul de arahide, piureul de cartofi și sosul de roșii, aflarea lui x și problemele în cuvinte...

Bine, cea din urmă, poate nu e chiar așa de fierbinte și confuzantă.

Dar ia ghici? Nu-i chiar așa de rău pe cât sună. Iar a ști să-l afli pe x poate să fie de un real folos când ai de rezolvat o problemă în cuvinte complicată. Efectiv poate să facă problema mult *mai ușor* de rezolvat!

Îți amintești acest tabel de la pagina 186? L-am văzut prima dată când am învățat cum să „traducem” româna în matematică. Acum putem adăuga în el și *variabile* precum x și y . Pe parcursul acestui capitol, acest tabel îți va fi de folos ca să traduci româna în „propoziții matematice” care includ variabile.

Română	Matematică
din (doar când este imediat înconjurat de două numere)	$\times$ (înmulțire)
per, cât, un	$:$ (împărțire)
sumă, și, total, mai mult decât	$+$ (adunare)
diferență, mai puțin decât	$-$ (scădere)
este, sunt	$=$ (semnul egal)
cât, cât de mult	x sau y sau m etc. („porecla” unui număr a cărui valoare nu o cunoaștem încă)

Să luăm un enunț ca acesta: „Cât este 3% din 30?” Poți traduce toată această expresie, cuvânt cu cuvânt, în matematică:

cât $\rightarrow y$ (e ceea ce nu știm)

este $\rightarrow =$

din $\rightarrow \times$ (de vreme ce e imediat înconjurat de două numere)

Deci obținem:

$$\begin{array}{ccccccc} \text{Cât este 3\% din 30?} & & & & & & \\ \downarrow & \downarrow & \downarrow & \downarrow & \downarrow & & \\ y & = & 3\% & \times & 30 & & \end{array}$$

iar acum, când rezolvi problema, vrei să-l afli pe y . Pentru a-l afla pe y , întâi transformă 3% în zecimală, și apoi rezolvă $y = 0,03 \times 30 = 0,9$. Răspuns: $y = 0,9$.

Știi că te gândești: „De ce trebuie să folosesc x sau y ? De ce nu pot să o rezolv pur și simplu?” Păi, poți..., dar dacă exersezi astfel, te vei pregăti pentru algebră!

Iată alt exemplu:

$$\begin{array}{ccccccc} \text{3 ori cât egal 12?} & & & & & & \\ \downarrow & \downarrow & \downarrow & \downarrow & \downarrow & & \\ 3 & \times & y & = & 12 & & \end{array}$$

Care e totuna cu $3y = 12$ (vezi semnele înmulțirii). Din ce am învățat despre rezolvarea lui x , putem și acum rezolva rescriind y -ul ca pe o cutie (pentru că realmente putem folosi orice poreclă vrem!).

$$3\boxed{} = 12$$

Împarte ambele părți la 3, și anulează 3-urile:

$$\frac{\cancel{3}\boxed{}}{\cancel{3}} = \frac{\cancel{12}^4}{\cancel{3}}$$

Așadar, $\boxed{} = 4$. Răspuns: $y = 4$

Cadou gratuit la orice produs cumpărat... revisited!

Îți amintești exemplul cu rujurile din „gentuța-cadou la orice produs cumpărat” din ultimul capitol al nostru? Hai să-l revedem sub forma unei „probleme în cuvinte”. Ia să vezi:

Samantha a primit drept „cadou gratuit pentru orice produs cumpărat” o gentuță de machiaj plină cu rujuri, dar nu știe câte rujuri sunt înăuntru. Prietena ei, Cheryl, ia gentuța de machiaj și, în mod magic, dublează numărul de rujuri. Apoi Cheryl scoate trei rujuri din gentuța pe care i-o dă înapoi Samanthei.

a. Câte rujuri are acum Samantha față de câte a avut la început?

b. Și iată o nouă parte: ce-ar fi dacă, atunci când Cheryl îi dă gentuța înapoi, Samantha va avea același număr de rujuri ca la început? Ce număr de rujuri ar fi trebuit să aibă Samantha la început?

Răspunsuri:

- Dacă Samantha avea la început S rujuri, ea are acum $2S - 3$ rujuri.
- Ei bine, problema spune că numărul *final* este același cu cel de la care s-a pornit și ni se cere să aflăm cât ar fi aceasta, corect? Să traducem asta în limbaj matematic. Așadar, care este numărul de la care s-a plecat? Este S . Și care este numărul final? $2S - 3$.

Hai să creăm o ecuație care *presupune* că cele două numere sunt egale, iar apoi îl vom rezolva pentru a-l obține pe S ca să vedem cât ar trebui să fie acesta. Acum, ai putea spune: „Dar de ce putem presupune că sunt egale?” Ține minte: în acest tip de ecuații, ne jucăm de-a „ce-ar fi dacă”. *Ce-ar fi dacă* cele două cantități, S și $2S - 3$, ar fi egale? Cu ce număr ar trebui să fie egal S pentru ca acea egalitate să fie adevărată? Să le punem la egalitate și să vedem ce obținem când îl rezolvăm pe S .

$$S = 2S - 3$$

Dacă vom găsi o valoare pentru S care face ca ecuația $S = 2S - 3$ să fie adevărată, atunci am rezolvat-o!

Observă că în problemele în cuvinte care folosesc algebra, odată ce te-ai acomodat cu propoziția matematică pe care ai scris-o, rezolvarea ecuației este, de fapt, partea *ușoară*.

Rezolvarea lui S : amintește-ți, întâi scopul este să-l izolezi pe S , așadar vrem ca toate S -urile să fie într-o singură parte a ecuației. (Am fi putut rescrie ecuația folosind cutii în locul S -urilor, dar pentru această problemă, am să-ți arăt cum este cu variabilele.) Așadar hai să scădem S din ambele părți, și obținem:

$$S = 2S - 3$$

$$\rightarrow S - S = 2S - S - 3$$

(adu-ți aminte, două cutii minus o cutie egal o cutie!)

$$\rightarrow 0 = S - 3$$

Acum adună 3 în ambele părți, deoarece încă nu l-am obținut chiar pe S .

$$\rightarrow 0 + 3 = S - 3 + 3$$

$$\rightarrow 3 = S$$

Și iată – când îl obținem chiar pe S , ajungem să găsim răspunsul! Oricând obții un astfel de răspuns, verifică *întotdeauna* în problema inițială să vezi dacă are logică.

Deci, dacă Samantha avea la început 3 rujuri, iar Cheryl i le-a dublat, ar fi deci 6 rujuri. Apoi, când Cheryl a luat 3 rujuri, Samantha ar fi rămas cu $6 - 3 = 3$ rujuri. Da, numărul de început și cel final sunt aceleași, deci am avut dreptate!